

Litera 13

revistă manifest

O nouă *Anuală de Plastică* reușită
Paginile 26, 28

desen de Svetlana Potângă

Mărcile poștale D.B.S.R
Paginile 8 - 9

Litera 13

revistă manifest

Cuprins

Mihai VINTILĂ	Cinci ani de luptă <i>Litera 13</i> la Măcin Virgil Andronescu a lansat <i>Semne și cuie</i> Concursuri literare Vasile Băncilă în regimul comunist (partea a IV-a) Mărcile poștale D.B.S.R Cărțile - prelungirile existenței Și/sau viața Sub mușcătura fiarei Lumini și umbre Marian Preda. Anii formării intelectuale Proiectul național de scriere creativă <i>FANTEZII LITERARE</i> , Ediția I CULTURA
Valentin POPA Nelu IVAN Codruța TUDORIU Dănuț Cătălin ZAHARIA George MIHALCEA Nicolae Vălăreanu SÂRBU Dumitru ANGHEL	Poezii Poezii Mușcând din vers Simfonia destinului Muzeul dorului Ave Petrea! Ai tot <i>Dreptul la echilibru</i> , chiar ești obligat, poet fiind. Viețile scrisului Lume, lume, iată calea! O nouă Anuală de Plastică reușită
Alexandru Costin TUDOR Alexandru HALUPA Mihai VINTILĂ Mihai VINTILĂ Alexandru HALUPA Virgil ANDRONESCU George APOSTOIU Hugo MĂRĂCINEANU Virgil ANDRONESCU	

Redacția

Strada Principală nr.2, comuna Siliștea, județul Brăila
office@infoest.ro

Redactor șef : Mihai Vintilă

Secretar: Alexandrina Iordache

Rubrici: Dumitru Anghel (membru U.S.R.), Hugo Mărăcineanu (membru U.A.P.), Alexandru Halupa,
Lucia Pătrașcu, A.G. Secară (membru U.S.R.), Virgil Andronescu, prof. Nicolae V. Sălchioara, Zeno Halupa.

Revista este publicată de Editura InfoEST

ISSN 2393 – 1248 | ISSN-L 2393 – 1248

Apare trimestrial.

13 ianuarie 2020 – 12 aprilie 2020

În perioada 2015-2017 dramaturgul **Ion Bălan** (1934-2017) a fost director onorific.

Mihai VINTILĂ

Cinci ani de luptă

Revista *Litera 13* împlinește cinci ani de existență. Au fost cinci ani de *luptă cu inerția*, cu mentalitățile și cu piedicile. Poate cineva ne va spune că nu am realizat nimic. Ei bine *Litera 13* apare de cinci ani doar cu suportul membrilor *Mișcării Literare Litera 13*. Am primit zeci de nu-uri de la firmele de distribuție de presă sau online dar nu ne-am lăsat. Suntem pe internet prin intermediul site-ului nostru www.litera13.ro, suntem pe facebook prin pagina [facebook/litera13](https://www.facebook.com/litera13). Revista este la dispoziția cititorilor în formatele pdf și issuu unde poate fi citită integral. Mai multe biblioteci au la dispoziție numerele revistei noastre.

Poate vă întrebați ce câștigăm noi? De ce facem toate aceste lucruri gratis, ba chiar punând bani din buzunar pentru gloria altora și desigur a Brăilei. Ei bine pe noi ne mână doar un singur lucru - pasiunea. Suntem pasionați de literatură, de evenimentele literare, de scriitori și o astfel de viață dorim să ducem. Departe de politica slinoasă a României, departe de praful contidian, departe de grobianismul agresiv cu BMW. În literatură avem o altă lume unde noi ne simțim acasă. E lumea noastră. E o lume a normalității. Dacă sunteți interesați de lucrurile enumerate mai sus puteți veni alături de noi.

Un alt lucru interesant îl constituie editura *infoEST* unde nucleul de membri ai revistei *Litera 13* își publică cărțile. Nu pentru a face cine știe ce bani, nu pentru a epata ci pentru a fi altfel. A fi noi. Iată că în acești cinci ani avem deja publicate 32 de volume, majoritatea de poezie. Nu e mult în marea literaturii române dar e semnificativ pentru Brăila și pentru acest sud-est condamnat la uitare.

Scriam în 2018, atunci când am trecut la acest nou format, în editorialul *Următorul pas*, că vă vom surprinde. Eu zic că am făcut-o până acum și să vă așteptați să o facem pe mai departe. Dacă avem sănătate proiectele noastre vor fi mult peste ce am făcut până acum. Citiți-ne și o să vedeți!

Litera 13 la Măcin

Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Măcin și Litera 13 împreună cu Biblioteca Prof. Ion Buzea Măcin au organizat vineri 13 decembrie 2019 O întâlnire cu scriitorii brăileni.

De la ora 14 la sediul bibliotecii din str Florilor nr. 31 s-au prezentat volumele *Dirijorul de cuvinte* de Mihai VINTILĂ, *Semne și cuie* de Virgil ANDRONESCU și *Fior decadent* de Alexandru HALUPA. Toate cărțile au apărut la editura InfoEST din Siliștea, județul Brăila.

Virgil Andronescu a lansat *Semne și cuie*

În data de 12 decembrie 2019, de la ora 17, în sala *Avantgarde* a Teatrului *Maria Filotti* Brăila, a avut loc lansarea volumului de poezie *Semne și cuie* de Virgil Andronescu publicat la editura InfoEST din Șiliștea, Brăila.

Au vorbit despre carte și autor: Mihai Vintilă, Hugo Mărăcineanu, Valentin Popa și Aurel Furtună.

Evenimentul a cuprins și un moment artistic susținut de actrița Wanessa Radu și unul de recitare susținut de Dan Moldoveanu.

La final epigramaștii brăileni au țintit spre autor și carte.

Fotografiile sunt realizate de Nicu Iorga.

Câștigătorii Concursului Național de Poezie *Octavian Goga* ediția XXXV 2019

La Muzeul Memorial *Octavian Goga* din Ciucea a avut loc cea de-a XXXV-a ediție a Concursului Național de Poezie *Octavian Goga*.

S-au decernat următoarele premii:

- Premiul special al juriului pentru poezie *Octavian Goga*: Iulian-Emil Coțofană (Constanța);
- Premiile pentru poezie *Octavian Goga*: Elena Olaru (Medgidia), Raluca Vlaicu (Cluj-Napoca), Radu Cora (Oradea);
- Mențiunea specială a juriului pentru poezie *Octavian Goga*: Seren Altintop (Bistrița);
- Mențiuni pentru poezie *Octavian Goga*: Sebastian Rus (Cluj-Napoca), Alexandra Cheroiu (Târgu Jiu), Alex Neguran (Satu Mare).

Câștigătorii Concursului Național de Literatură *Ioan Slavici* 2019

Câștigătorii Concursului Național de Literatură *Ioan Slavici* 2019 sunt:

la secțiunea *Roman*

Claudia Albu-Gelli - premiul I
Crisula Ștefănescu - premiul II
Corina Vlădoiu - premiul III

la secțiunea *Proză scurtă*

George Moldovan - premiul I
Savu Popa - premiul II
Luminița Ignea - premiul III

Centrul Cultural *Tudor Gheorghe* în parteneriat cu C.J.C.A. Olt a organizat Festivalul Concurs de poezie *Ion Stratan – Până la capăt și înapoi*, ediția a II-a. Au participat 22 de autori iar după preselecție juriul a stabilit calificarea în concurs a 15 autori.

Marele premiu: Corina Dasoveanu

Premiul I: Adrian Paparuz

Premiul II: Dumitru Sârghie și Aurel Furtuna

Premiul III: Vasile Ortan și Nicolae Dinca

Mențiune I : Viorel Dodan și Enea Gela

Mențiune II : Daniel Petrița

Palmares secțiunea autori nepublicați

Premiul I: Flori Cristea

premiul II: Lavinia Bud

Premiul III: Iulian Tătaru

Mențiune I: Speranța Mihalcea

Mențiune II: Dan Guna

**Câștigătorii concursului
de poezie
Ion Stratan
– *Până la capăt și înapoi* –
ediția a II-a – 2019**

Juriul festivalului: George Roca – președinte onorific al Academiei Romano – Australiene, Andrei Duban – actor, Lederer Minerva Dori – câștigător premiul I la ediția anterioară, Nuti Gulie – Asociația Culturală *Până la capăt și înapoi*, Emilia Nicula – Asociația Culturală *Până la capăt și înapoi*.

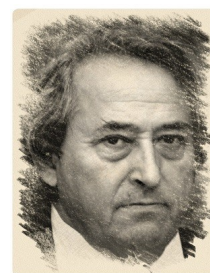
Vasile Băncilă în regimul comunist

(Partea a-IV-a)

În perioada de relaxare politică, ce a caracterizat primii ani după venirea lui Ceaușescu la cârma partidului și a României, culminând cu anul 1968 când România și-a manifestat atașamentul față de schimbările prodemocratice din Cehoslovacia și s-a opus invadării acesteia de către trupele Tratatului de la Varșovia, Vasile Băncilă a fost lăsat în pace, supravegherea lui diminuându-se sau poate chiar suprimându-se. Dar trendul spre democratizare a sistemului politic românesc a încetat în 1971, după vizitele lui Ceaușescu în Coreea de Nord și China. Este anul când se decide reluarea supravegherii informative a filozofului aflat acum la vârsta de 74 de ani. Dosarul de la CNSAS surprinde acest nou curs al activităților de urmărire prin o serie de rapoarte și note informative.

Într-un raport din 5 decembrie 1973, ofițerul de caz, maior Huluiță Gheorghe, nota: *În luna iulie 1971 a fost luat în SIG (supraveghere informativă generală) legionarul Vasile Băncilă în vârstă de 77 de ani în baza informației din 5 iulie 1971 a informatorului Tomulescu din care rezultă că în anul 1945 ar fi avut preocupări de scrieri privind Garda de Fier. La data de 9 octombrie 1971 același informator fiind trimis la București și luând contact cu obiectivul, a discutat aspectul semnalat în nota din iulie 1971, rezultând că Băncilă Vasile ar fi avut această intenție în 1945-1946, dar că a renunțat din lipsă de material și lipsă de energie. Din contactările efectuate cu numitul Băncilă Vasile nu a rezultat să aibă asemenea preocupări, lucru declarat și de numitul Pintecan Nicolae, fost elev al lui Băncilă și cu care se află în relații. Menționăm că nici față de inf. Argus Băncilă Vasile nu și-a manifestat preocupări de acest gen.*(nota 1)

Dintr-un alt raport, din 8 mai 1974, rezultă că informatorul Tomulescu, despre care s-a spus într-un alt raport că a fost trimis la București pentru a-l contacta pe Vasile Băncilă, aparține de fapt rețelei informative a județului Dâmbovița. Într-un ordin din 17.04.1972, către căpitanul Huluiță, locotenentul colonel Cristea notează: *Preluati acest caz în (S.I.G.) Legătura cu I.S.J. (Inspectoratul Județean al Securității, n.n. V. P.) Dâmbovița pt. a studia posibilitățile actuale informative ale inf. Tomulescu pe lângă obiectiv. Întreprindeți măsuri speciale imediat. Analizați posibilitățile pe care le au inf. Argus și Tudor Radu pe lângă Băncilă V. și dirijarea lor. Apoi vom analiza ce măsuri vom întreprinde în continuare.*(nota 2)

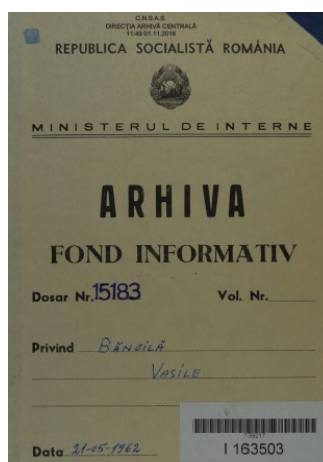

Valentin POPA

Nu știm cine este informatorul Tomulescu din județul Dâmbovița, dar putem presupune că era un cunoscut de-al filozofului, un fost elev în care avea încredere și care avea intrare în casa Băncilă, din moment ce era socotit ca eficient de către organele de securitate și trimis cu misiune la București, să-l abordeze. Totuși, neconfirmându-se informația din iulie 1971 despre interesul filozofului de a realiza o lucrare despre rebeliunea legionară, căpitanul Huluiță propune încetarea urmăririi prin sistemul SIG și trecerea lui la *evidență generală*(Raport din 31 mai 1972)(nota 3).

Preocuparea ofițerilor de securitate de a dovedi apartenența filozofului la mișcarea legionară este încă de actualitate în acești ani, de la începutul deceniului 8. Într-o notă a doamnei Bădulescu Victoria (numele nu apare între ghilimele, ceea ce înseamnă că nu este un nume conspirativ), semnată la data de 14 octombrie 1972, se relatează despre faptul că la o petrecere din 1 octombrie 1972, din casa doctorului Ciurea Constantin, legionarul Ploeanu Ionaș a făcut câteva mărturisiri privitoare la convertirea lui Băncilă la mișcarea legionară. Acest Ploeanu pretindea că o vreme Băncilă dezagrează interferența dintre învățământul superior și politică, spunând că

politica sustrage pe studenți de la învățătură. Atunci un grup de studenți legionari a aranjat întrevvedereea dintre Băncilă și Codreanu, la care Băncilă avea de gând să-i ceară lui Codreanu să nu (în)depărteze tineretul de la carte, dar că la ieșire, după această convorbire, Băncilă a fost complet transfigurat și a spus studenților care așteptau că este uimit de forța launtrică și de intuiția lui Codreanu, că este într-adevăr o personalitate excepțională. (nota 4)

Într-un raport din 31.05.1972, se relatează faptul că filozoful a fost vizitat la domiciliu de un ofițer de securitate, probabil semnatarul notei, căpitanul Huluiță Gheorghe, care a avut o convorbire cu Băncilă. Acesta era supărat că, după publicarea unui articol despre Lucian Blaga în revista Steaua a fost amplu criticat și scos ca nul de Melania Chiriacescu într-un articol din Viața românească din vara anului 1971. I-a mai împărtășit ofițerului faptul că în tinerețe a publicat articole în Gândirea lui Nichifor Crainic. Despre acesta, continuă nota ofițerului, afirmă că este peste 80 de ani și ar dori să-l vadă, având o obligație morală, dar nu o face de frica organelor noastre. Celui în cauză i s-a indicat să meargă să-l vadă fără vreo rețineri sau teamă din partea organelor noastre.

Deși s-a propus scoaterea filozofului din sistemul SIG (supraveghere informativă generală) și trecerea lui la sistemul evidență generală, Vasile Băncilă a continuat să fie supravegheat de organele de securitate ce continuau să utilizeze informatori, pentru a obține date despre activitățile pensionarului, aflat în 1975 la venerabila vârstă de 77 de ani sau să controleze corespondența. S-a aflat astfel despre o viitoare întâlnire de promoție a seriei 1919 de absolvenți ai Facultății de Filozofie. Agenții Securității interceptează scrisori de la și către Banciu Sorin din Brașov și Manciulea Ștefan din Blaj. Într-o adresă către Securitatea brașoveană, ofițerul de la Securitatea Municipiului București mărturisește că nu s-a reușit să se stabilească nimic concret despre proiectata întâlnire a promoției seriei 1919. Colonelul Aurel Iana, solicită celor din Brașov să comunice Bucureștiului cum sunt cunoscuți Sorin Banciu, pensionar cu preocupări literare și prietenul acestuia, avocatul Ion Constantinescu, cu care Vasile Băncilă are relații de corespondență și dacă sunt informații despre proiectata întâlnire pe care aceștia vor să o organizeze.(nota 5)

Un alt ofițer, colonelul Gh. Răducă comunică Inspectoratului Județean Alba de Securitate, faptul că Vasile Băncilă este urmărit prin supraveghere informativă generală (deci propunerea din 1972 a căpitanului Huluiță nu-și făcuse încă efectele), din care rezultă că este un element mistic-religios, adept al filozofiei idealiste la care nu poate să renunțe (Adresă din 18 martie 1975). Într-o adresă tot din 18 martie, același an, cei din Alba Iulia informează asupra faptului că Manciulea Ștefan din Blaj a fost profesor-preot greco-catolic nerevenit (probabil netrecut la ortodoxie după decizia din 1948 a autorităților comuniste de desființare a cultului greco-catolic), și aflat, din acest motiv, în atenția organelor de securitate. Într-o adresă mai veche, din februarie 1975, Securitatea din Alba, grupa Blaj informează Bucureștiul asupra faptului că între cei doi a avut loc în data de 26 februarie următoarea discuție (telefonică? N.n. V.P.):

Multe păcate om fi având și noi, generația studenților din anii 1919-1920, dar un singur păcat sunt convins că nu-l avem, acela de a nu fi închinat întreaga putere, toată dragostea și tot devotamentul, operei de înălțare a neamului și propășirea țării noastre. Ne pot judeca, cei de azi și cei ce vor veni după noi, cum vor crede de cuviință... Totuși eu încerc să mai aștern câte ceva pe hârtie. Am început să schițez viața și activitatea celor 24 mari luptători pentru dreptate și libertate ale căror busturi străjuiesc Câmpul libertății de la Blaj. Acum mă lupt cu Eftimie Murgu și Ioan Papiu Ilarian. Nu voi uita nici de dumneata, atunci când redactarea va căpăta forma definitivă. Mă întrebi despre întrunirea noastră colegială care va avea loc în primăvară în București. Nu știi dacă mă încumet să plec, deși îmi arde inima să văd și să îmbrățișez încă o dată înainte de a închide ochii.(nota 6)

Există, la dosarul lui Băncilă, și rapoarte din 1978, deci cu un an înainte de deces, din care rezultă că și la 81 de ani acesta mai prezenta interes pentru organele de securitate. Dar informațiile incluse se referă strict la starea de sănătate și la relațiile cu vecinii. Într-o adresă din 28 februarie 1978 a I.M.B București (Inspectoratul de Miliție) către I.M.B. Securitate, se notează: *Sus numitul stă foarte mult în casă fiind suferind la un picior în urma unui accident de circulație. În urmă cu doi ani a fost lovit de o basculantă. Fire posacă și închisă, fără intimități în cartier. (...) Cât timp a fost suferind, frecvența împreună cu familia bisericile ortodoxe, în prezent iese din casă foarte rar.(nota 7)*

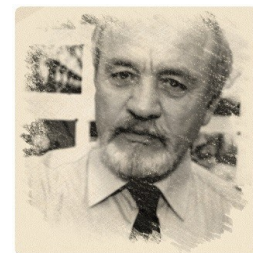
Presupunem că abia în acești ultimi ani ai vieții s-a renunțat la supravegherea informativă prin rețeaua de informatori din moment ce rapoartele către securitate se întocmesc de organele de miliție și nu de către ofițeri de securitate pe baza notelor informative. Dar, în ciuda acestei tracasări permanente, Vasile Băncilă a continuat să noteze pe fișe de lucru gânduri, opinii, explicații, evaluări, care sunt acum adunate în volumele de Opere publicate în ultimii ani de Editura Istros a Muzeului Brăilei.

-sfârșit-

Note

- 1 CNSAS, Dosar nr. 15183 (I. 163503), f. 98.
- 2 Ibid., f. 104.
- 3 Ibid., f. 102.
- 4 Ibid., f. 101.
- 5 Ibid., f. 92.
- 6 Ibid., f. 95.
- 7 Ibid., f. 89.

Mărcile poștale D.B.S.R

Nelu IVAN

Mărcile poștale D.B.S.R au circulat din 1867 până în anul 1871 pe calea ferată Cernavodă - Constanța și invers. Societatea engleză D.B.S.R.- Danube Black Sea Railway Limited în urma unei concesiuni pe 99 de ani de la statul otoman obținută de Sir John Trevor Barclay a început construcția în 1860 a căii ferate care s-a dat în folosință în anul 1864. Cu această ocazie s-a înființat un serviciu particular de poștă care deservea transportul corespondenței între porturile Cernavodă de la Dunăre și Constanța de la Marea Neagră. Scrisorile erau predate în Constanța la sediul societății engleze Kustendje Harbor Company Limited care se ocupa de operațiuni în portul Constanța în timp ce la Cernavodă și la Medgidia erau oficii ale D.B.S.R.

Taxa unei trimiteri pe acest parcurs era de 20 de Paras (monedă otomană). Taxa se plătea în numerar la predarea scrisorii și a coletului care era apoi timbrat și ștampilat.

În anul 1867 societatea Danube Black Sea Railway a emis, cu acordul guvernului otoman, un timbru de 20 Paras. Timbrul este litografiat cu dantelură de 9 1/2 cu dimensiunea de 18,5 x 22,5 mm. Este primul timbru din Europa cu tematica vedere-cale ferată deoarece pe mal se vede un tren iar deasupra semiluna și o stea în cinci colțuri, toate acestea într-un cadru deprunghiular format din două linii paralele. Textul este la stânga format din inițialele D.B.S.R iar la dreapta KUSTENDJE & CZERNAWODA, sus LOCAL - POST iar jos 20 PARAS. Timbrele originale sunt imprimate cu negru pe hârtie verde sau roz.

A existat un singur tiraj de 5000 de exemplare realizate într-un context unic în istoria mărcilor poștale. Mărcile D.B.S.R sunt emise de o societate engleză, cu monedă otomană (guvernarea otomană la momentul respectiv asupra Dobrogei) și circulate pe teritoriul român ca mărci locale!

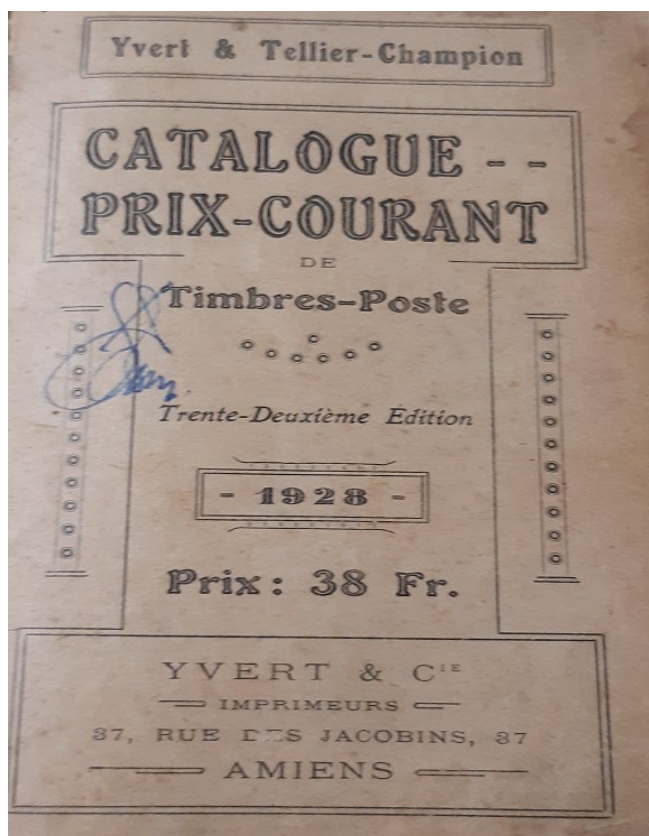
Am în colecția mea trei timbre D.B.S.R care sunt reproduse în aceste pagini. Ele au aparținut inițial tatălui meu. Am căutat să aflu mai multe informații despre mărci dar nu am găsit articole scrise de colecționari. Am încercat la Arhivele Statului din Cernavodă dar arhiva din perioada 1860-1880, ba chiar până în anul 1950 nu există. Ea a fost arsă din ordinul unui primar în 1970 pentru a elibera spațiul de depozitare!

Importanța acestei căi ferate nu a fost relevată prin studii istorice. Este a doua construcție de cale ferată, după cea de la Oravița - Baziaș din 1856, care a fost dată în folosință. Timbrele D.B.S.R sunt date în cataloagele românești și turcești. În anul 1890 imprimeria M.Kaiser din Viena a emis reimpresiuni tipărint originalele D.B.S.R în mai multe culori pe hârtie diferită, dantelat și nedantelat, cu tipar aurigu și argintat în loc de negru.

Informația despre mărcile D.B.S.R. din catalogul Yvert & Tellier Champion 1928 Franța

Nota editorului

Mărcile D.B.S.R sunt foarte populare printre colecționarii britanici și austrieci. Din acest motiv și prețurile lor sunt în creștere. O problemă majoră o constituie însă reimprimările dar mai ales falsurile. Astfel putem găsi pe site-uri de licitații mărci D.B.S.R cu tipar negru imprimate pe verde, albastru, roz, galben și roz atât dantelate cât și nedantelate. Pentru a înțelege despre ce valori vorbim vă pot informa că în august 2018 pe eBay s-a vândut o reimprimare negru pe hârtie verde cu 278 USD iar în decembrie o alta cu 53 de USD negru pe hârtie albastră. În februarie 2017 casa de licitații Gartner din Austria a vândut o scrisoare francată cu o marcă D.B.S.R autenticată de Pfenninger și Frechenbanner cu 3500 de euro în timp ce în iunie 2018 casa de licitații Spike din Londra a vândut trei scrisori francate cu mărci D.B.S.R cu valori între 1100 și 8000 de euro. Interesul colecționarilor austrieci este dat de ștampilele Lloyd Küstendje Agentie care folosea serviciile D.B.S.R și ale companiei sale surori D.D.S.G. și care se pot găsi aplicate pentru mărcile D.B.S.R. (M.V.)

Cărțile - prelungirile existenței

Codruța TUDORIU

În secolul al XVIII-lea, în cultura europeană se modifică practicile de lectură. Va fi de acum înainte încurajată, lectura solitară și silențioasă a unei singure cărți, într-un exercițiu mai profund și mai complex. Practica lecturii în intimitatea camerei nu a fost bine văzută, pentru că cititorul putea să scape de sub controlul societății și al familiei. Charles Lamb aduce o critică aspră lecturilor colective, cu glas tare, încurajând în privința ziarelor, o lectură de tip extensiv:

[...] O gazetă citită cu voce tare e de îndurat. În unele birouri de bancă există obiceiul (pentru a economisi timpul fiecăruia) ca unul din slujbași – cel mai cu carte să se apuce să citească cu glas tare din Times sau din Chronicle pînă la ultima filă, pro bono publico. [...] de n-ar exista acest mijloc, nici unul dintre cei de față n-ar citi probabil gazeta în întregime. (nota1)

Tot atunci crește în rândul femeilor rata alfabetizării, punându-se problema unei adevărate isterii în rândul sexului slab. Pe de o parte doctorii afirmă că cele care abuzează de lectură riscă să aibă căderi nervoase și să existe în ceea ce le privește tot felul de complicații care le vor afecta sănătatea, în vreme ce discursul teologic ține prelegeri despre cum lectura le atrage pe femei de partea răului, acestea urmând calea păcatelor trupești, carnale. Un caz bine cunoscut este acela al personajului flaubertian, Emma Bovary. Cucerită de falsele intenții ale celor doi pretendenți, Leon Dupuis și Leon Boulanger, aceasta se exaltează la gândul unui triumf, sentiment ce egalează trăirile personajelor sale literare preferate. Chiar mama lui Charles Bovary propune ca Emma să renunțe la abonamentul la bibliotecă, fiind de părere că lectura otrăvește mințile oamenilor; nu știe totuși, că fiul ei este înșelat. Nici Charles nu o știe.

[...] cohorta lirică a acelor femei adultere începu să-i cânte în memorie cu voci de surori ce o încântau. Devenea ea însăși o parte adevărată din acele închipuiri și realiza visul nesfârșit al tinereții, alăturându-se acestui tip de îndrăgostită la care râvnise atât. De altfel, Emma încerca satisfacția răzbunării. Nu suferise oare destul. [...] dragostea înăbușită atîta timp, izbucnea întregă cu dlocote de bucurie. O savura fără remușcare, fără îngrijorare, fără zbucium! [...] Se hotărî prin urmare, ca Emma să nu mai citească romane. [...] când va trece prin Rouen, se va duce în persoană la cel ce împrumuta cărți să-i explice că Emma își întreprinde abonamentul. N-ar fi drept să anunțe poliția dacă librarul continuă să otrăvească mințile oamenilor? (nota 2)

Genul literar care a fost asociat practicilor imorale a fost romanul: un venin care curge lent prin venele cititoarelor. Poate distruge corpul, mai ales pe cel al femeilor, iar dacă bărbații cititori pot resimți în urma lecturii, cel mult o stare de slăbiciune corporală, ele devin isterice, primejdioase și gata să-și afișeze indecența. Criticul literar Norman Holland dezvoltă o teorie conform căreia da literaturii un sens: exercițiul lecturii transformă cele mai ascunse dintre dorințele noastre în gânduri conștiente producătoare ale plăcerii. Fiecare neplăcere pe care mintea o provoacă poate fi depășită cu ajutorul leacurilor. Astfel, după cum corpul simte nevoia unui exercițiu fizic care să-l ajute să se elibereze de monotonia constrângătoare a fiecărei zile (cocoașa îl face purtătorul unor griji de proporții uriașe), așa și mintea își dorește a fi hrănită întru desfătarea spiritului. De fapt, mintea nu trebuie să se desăvârșească pentru *[...] a contrazice au tăgădui și nici spre a crede fără a cerceta, și nici spre a afla prilej de vorbă au conversațiune, ci numai spre a cumpăni și cugeta. (nota3)* Timpul se destramă când conștiința se împodobește și înaltul ei țel este acela de a dobândi prin intermediul învățaturii eficiența de a-și împlini idealurile. Totuși, este necesar ca procesul de învățare să se contureze cu multă pricepere, căci *să faci prea multă paradă de ea este afectare; iar să judeci numai după dînsa înseamnă pedanterie. (nota 4)*

Literatura, asemenea operelor de artă își revelează valoare odată cu rezistența în timp. Redescoperirea și revenirea asupra sa, de-a lungul veacurilor îi verifică contribuția estetică și spirituală în lume. Recitirea unei cărți la un timp distanță poate angaja cititorul într-o activitate adânc spirituală, căci timpul acordat momentelor de lectură și relectură înseamnă înțelegere. Între autorii valoroși, Montaigne nu se ferește în a-i situa în vârful piramidei, în centrul cercului, pe autori precum Rabelais sau Boccaccio, pentru că găsește scrierile noi anoste și lipsite de miez, în vreme ce *[...] scrierile din vechime îmi par mai pline și mai vînjoase. (nota 5)*

De ce o carte se vrea a fi recitată? Fie pentru că a produs o emoție puternică, plăcută sau nu, și la un timp distanță se dorește verificarea intensității emoției, fie pentru că ochii de acum sunt convingși că judecata și așteptarea lor sunt mult deasupra celor pe care le-au avut și le-au descoperit la prima mână, ori pentru că la prima mână, au apărut dificultăți ce-și găsesc rezolvare cu mintea de acum. În care dintre aceste două exerciții de lectură cititorul trebuie să aibă încredere? Lectura la prima-mână și lectura secundă pot fi operațiuni care se disting pe axa temporală, creând și îndeplinind alte așteptări, căci în lumina detaliilor nedescoperite cu ocazia primei lecturi, apare miracolul unei alte senzații; de ce nu, însă, recunoașterea aceleiași senzații și prelungirea acesteia să nu facă procesul relecturii o chestiune complementară, intim legată de lectura întâi?! Montaigne afirmă că greutățile întâlnite de-a lungul unui text nu-l fac să persevereze în lupta cu descoperirea unui sens, lupta e abandonată:

[...] nu ajung la nimic fără voioșie, iar prea mult sârg îmi orbește judecata, o mâhnește și o ostenește. (nota 6) Dacă memoria umană nu ar avea niciun cusur, actul de a reciti ar fi absurd.

O carte este alta pentru fiecare dintre cititorii săi. Lectura este intim legată de imediata apropiere a omului de lume așa că mintea inventează un mod unic de a se apleca asupra actului de a citi sau de a reciti. Prin urmare, nevoile și dorințele spiritului sunt diferite. Istoria, poezia, filozofia sunt obiecte de studiu infinite, însă potrivite pentru fiecare cititor. Asta nu înseamnă că nu sunt complementare una celeilalte. Dacă pentru gustul lui Montagne, Cicero nu-i este potrivit, pentru că ceea ce este viu este imediat înăbușit de lungimea și complexitatea frazelor lui, *[...] nu aflu decât vânt (nota 7)*, pentru Bacon mintea fiecăruia trebuie hrănită după nevoia pe care aceasta o resimte; așadar,

[...] de nu-i în stare a face osebirii și distincții să-i studieze pe scolastici căci ei sînt cymini sectore (despicatorii firului în patru), iar de-i nevolnic în a se avînta în controverse și a se întemeia pe un lucru spre a dovedi un altul, să studieze pricinile judecătorești [...] (nota 8).

În urma lecturii, judecata noastră trebuie să fie liberă, fără limitări impuse de scriitor. Spre exemplu, de apreciat sunt istoricii care nu falsifică adevărul, care nu aleg cuvinte pentru a face o altă istorie. Valoroși sunt aceia care scot la iveală fără ascunzișuri tot ceea ce știu, fără să ferească nimic de privirea cititorului, și mai mult, aleșii sunt aceia care au trăit istoria și-au consemnat-o în același moment.

Pentru Montagne, înțelepciunea găsește echivalent în termenul învățare folosit de Bacon, în vreme ce pentru cel dintâi învățarea reprezintă un proces chinuitor, care-l supune pe cititor să-și însușească noțiuni nu pentru a se bucura de ele, ci pentru a face din acest proces unul chinuitor și neplăcut.

Fiecare cititor este special, imediat ce are convingerea că este alesul unei cărți. Creează o legătură profundă cu textul de abia după ce e sută la sută sigur că îi îndeplinește așteptările. Dar așteptarea nu creează în cele din urmă o prejudecată? Autorul sau titlul de pe coperta unei cărți îi vor livra cititorului o așteptare, îndeplinită sau nu pe parcursul lecturii. Ce gândește cititorul? Opera literară trebuie să transmită un mesaj, să reflecteze uriașele teme care leagă viața comună de moarte, iubire, dreptate, societate, istorie și așa mai departe. Scriitorul trebuie (după gândirea unui cititor) să faciliteze accesul la un sens, sau la un anume tip de limbaj care să fie dedus din context, fără ca cititorul să mai fie nevoit să recurgă la materiale anexe care să-l ajute în descifrarea mesajelor. Poate că așteptările vor fi depășite. Mintea accesează labirinturi mai complicate decât le-ar fi gândit până în momentul lecturii-surpriză. Mintea cititorului e tărâmul-surpriză care desface textul în mii de bucăți, pe care le potrivește, dacă desigur, lectura îi este pe plac după chipul și asemănarea experiențelor sale:

Fiecare citește în felul lui, își inventează o manieră proprie, unii își petrec toată viața citind, fără să treacă vreodată dincolo de lectură, rămîn lipiți de pagină, nu pricep că vorbele sînt numai pietre pentru a traversa curentul unui rîu, sînt acolo doar ca să putem ajunge pe celălalt țărm, celălalt țărm contează, Doar dacă nu cumva, Doar dacă nu cumva, aceste rîuri n-au două țărmuri, ci mai multe, fiecare om care citește e propriul lui țărm și e numai al lui țărmul pe care trebuie să ajungă. (nota 9)

Cititorul și iubitorul de artă își apropie atât de mult o operă, încât aceasta devine în cele din urmă o extensie a sa. Textele asupra cărora privitorul reflectează sunt acelea care se bucură de privilegiul de a fi totalul de până atunci al experiențelor umane personale. Angajamentul pe care fiecare dintre cititori îl ia în fața lecturii, este acela de a descoperi o cale de rezolvare asupra propriilor sale nevoi estetice și culturale. Ce e frumos? Ce e valoros? Nu există un răspuns precis asupra tuturor acestor lucruri. Literatura livrează valori dintre cele mai diverse, relative. Lectura a urmărit de-a lungul timpului să-i pună pe aceia ce i se dedau, într-un dialog cu ei înșiși, astfel încât problema canoanelor devine o chestiune a gustului și canonul este de fapt o preferință.

(continuare în pagina 12)

(urmare din pagina 11)

Nu trebuie însă uitat faptul că există capodopere. Un autor canonic este Shakespeare care trimite, prin intermediul scrierilor sale un mesager care-i este fidel morții și care nu cosmetizează cu nimic adevărul: Hamlet. Plăcerea pe care o provoacă un text valoros este strâns legată de o plăcere care se obține mai greu, căci textul literar prețios livrează mereu odată cu el, și o problemă a sinelui. Textul nu trebuie doar să placă, ci să și problematizeze. Rezistența în timp verifică importanța unei opere literare: Charles Lamb recunoaște că deși mai potrivite gustului său sunt nume precum Kit Marlowe sau Michael Drayton, Shakespeare și Milton sunt învechite, așadar *răsună mai des în conversațiile zilnice*. (nota10)

Importanța operelor literare, este acordată, în cele din urmă, de o majoritate care este supusă totuși unei gândiri comune și în același timp foarte personale, extinse de-a lungul timpului. În ochii unor cititori care au trăit în lumini diferite experiența, o carte, ea – una singură, este alta de fiecare dată.

Note

1. Charles Lamb, *Gînduri răzlețe despre cărți și lectură*, în *Eseul englez*, vol. 2, trad. de Andrei Brezianu, antologie de Virgil Nemoianu, București, editura *Minerva*, 1975, p. 87.
2. Gustave Flaubert, *Doamna Bovary*, traducere de Florica Ciodaru, București, editura *Art*, 2015, p. 211, p. 169.
3. Francis Bacon, *Despre învățătură* în *Eseul englez*, vol. 1, trad. de Andrei Brezianu, antologie de Virgil Nemoianu, București, editura *Minerva*, 1975, p. 9.
4. Ibidem.
5. Michel de Montaigne, *Eseuri*, vol. 1, trad. Anca Bursan, București, editura *Științifică*, 1966, p. 395.
6. Ibidem.
7. Ibidem, p. 399.
8. Francis Bacon, op. cit., p. 10.
9. Jose Saramago, *Peștera*, trad. de Mioara Caragea, Iași, editura *Polirom*, 2013, p.75.
10. Charles Lamb, op. cit., p. 86.

Dănuț Cătălin ZAHARIA

George MIHALCEA

Și/sau viața

Pot, dar nu vreau.
Pentru că, dacă vreau,
Pot.

Pot și vreau.
Pentru că vreau.
Pentru că pot.

Nu pot și nu vreau.
Dacă vreau, se vede.
Că nu pot.

Nu pot, dar vreau.
Și sper.
Într-o zi o să pot.

Sub mușcătura fiarei

mi-e dor de-un trup albastru de femeie
ca de păduri încremenite-n vis
ori de nămeți strânși în vag curmeie
mi-e dor de fiara care m-a ucis

ci nu de tot a fost moartea aceea
și nu de tot nici anii n-au fost trași
pe roata mea care era femeia
fiara în salt spre ultimii mei pași

dar care pași mai pot să facă noaptea
să nu mai urle-a pierdere-n pustiu
de vreme ce sub mușcătura fiarei
rămân tot viu din ce în ce mai viu

Lumini și umbre

Nicolae Vălăreanu SÂRBU

Nu știu câte lumini și umbre se succed, știu doar că sunt un om al luminii pe care o absorb prin toți porii și ea îmi inundă sufletul încât acesta devine un flux de bule cristaline care se ridică și împarte raze peste pământul din care izvorăsc în fântâni apele fermecate ale gândului împlinit. Cu fiecare picătură pe care o beau mă împărtășesc în credința că totul vine filtrat ca un nimb în care se nasc contururile visului ce urmăresc să înfăptuiască îngemănarea cuvântului dăruit la început de creator pentru a reflecta tot ce-i mai frumos și adevărat în modul de a trăi și spera, ca arta lui să se apropie de perfecțiune.

Umbrele uneori odihnitoare și răcoroase, dar și pline de neprevăzut și amenințare le privesc cu detașare ca pe o stavilă în fața pornirii unei lumini prea exuberante și vorace pentru propriile binefaceri. Iubirea mea le îmbrășișază deopotrivă pentru substanța vie care se regenerează și diversifică natural, dar nu le iartă nici pentru efectele uneori dezastruoase când nu se găsesc mijloacele de prevenire și înlăturare a lor.

Lumini și umbre se regăsesc în fiecare activitate umană, în fiecare credință și timp. Totul este să domnească echilibrul dintre ele și fiecare să se manifeste mai mult prin pozitivismul său. Nicio nefericire a cuiva nu mă poate decât întrista și orice rugă cu lacrimi aprinse în fața altarului Dumnezeului nostru mă liniștește. Îngenunchez cu rugăminți fierbinți pentru izbăvirea de focul ghenei, ori de umbra morții. Și care umbră e mai sumbră decât cea a morții în momente de cumpănă pentru existența ta ca ființă gânditoare dotată cu resurse de credință în propria reușită și izbăvire la lumină ca pasărea Phoenix în zbor.

Merg mai departe cu toată încrederea că cineva mă dirijează pe drumul cel adevărat cu simțiri și fapte pe măsura aspirațiilor celor care mi-au dat viață și m-au crescut și educat. Societatea cu hățișurile ei la tot pasul mă poate rătăci oricând dacă nu exersez voința de a fi stăpân și liber pe destinul hărăzit. În mine orice rană dobândită din greșală e un mod al voinței fructificată în lupta pentru vindecare. Iubirea e o formă de sănătate a sufletului pentru aproapele meu, o manifestare a trăirii în inima celuilalt cu care mă însoțesc în zidirea frumosului acestei vieți dătătoare de împliniri. Cred că lumina cuvântului e și ea un mod de a-l asocia și îmbrăca cu tăcerea și pioșenia cuvenită, în hainele vorbelor alese cu miez de înțelegere plăcută semenilor.

Mirosul pâinii dătătoare de siguranță îți simți din adierea vântului peste lanurile câmpiei, din ierburile coapte și din livezile cu pomi ale căror fructe îți oferă în anotimpurile nuntirii lor prinosul realizării și al bucuriei. Munții tac și privesc cu semeție depărtările, îți oferă întotdeauna încrederea curăției înălțimilor de gând și faptă, aerul acela ozonat în care te simți purificat de toate relele lumii. Lumini și umbre se regăsesc în fiecare dintre noi, de aceea e necesară măsura și echilibrul care le face dătătoare de speranță și îndeamnă la permanentă căutare în resorturile intime pentru cultivarea înțelepciunii. Ce frumos este când se spune despre un om că este luminat și nu prea când stă în umbra altuia. *Rien ne pousse à l'ombre des grands arbres (La umbra marilor copaci nu crește nimic)* spunea Brâncuși.

Marin Preda.

Anii formării intelectuale

Dumitru ANGHEL

Monografia biografică *Marin Preda. Anii formării intelectuale (1929-1948)* (Editura Aius Printed, Craiova, 2019, 484 p.), semnată de Stan V. Cristea, este o lucrare de istorie literară, cu o iconografie uriașă, 316 imagini-foto, care întregesc cunoașterea personalității și operei scriitorului Marin Preda, un personaj carismatic din zona Deliormanului, de la Actul de naștere (foto 1) și până la Bustul său, din Siliștea-Gumești (foto 316). Este o exegeză reprezentativă pentru zona excelenței istoriografiei literare, susținută de girul competenței și al autorității profesionale ale istoricului și criticului literar Stan V. Cristea, autorul unor lucrări de notorietate în domeniu, precum *lucrarea de față (care) reia, într-o formă revăzută și cu foarte multe adăugiri, volumul Marin Preda. Anii formării intelectuale, publicat în 2016 și cuprinde studii ce privesc un portret între oglinzi al lui Marin Preda...* (*Argument*, p. 5).

Noua variantă a monografiei dedicată scriitorului Marin Preda se remarcă printr-o savuroasă autenticitate a faptelor relatate și printr-o spontaneitate convingătoare a argumentelor, pentru că Stan V. Cristea este... atins de magia amănuntului direcționat spre rigoare. Intervențiile sale justificative n-au nevoie însă de *un avocat al apărării*, deoarece *inculpatul* are întotdeauna un as imbatabil rezultat din condiția intelectuală impecabilă a criticului literar Stan V. Cristea, care nu-și cenzurează nici cele mai riscante afirmații despre eroul cărții sale. Biograful intransigent atacă în piano forte chiar și atunci când parcă *și-ar da peste mână* pentru ipostazele *belicoase* din prestațiile aparent incendiare ale lui Marin Preda, scriitor original, inconfundabil și... atins de sindromul încăpățânării tradiționale a Deliormanului.

Analistul Stan V. Cristea se apleacă cu respect și meticulozitate pe paginile operei originale și valoroase a autorului Moromeților și nu-și îngăduie nicio abatere de la regula bunului simț al interpretării, fără acordul tacit al respectului minim și onest.

Rareori mi s-a întâmplat să găsesc atâta decență și respect pentru autentic ca în cercetările documentare ale scriitorului teleormănean.

Stan V. Cristea sfidează agresiv orice impuls de *atac* la opera unui scriitor, indiferent de orice reproș fără țintă sau de indigestie estetică!

El este în afara *calomniei* literare, pentru că are toate datele unei elegante și valoroase analize pe text-probatoriu, cu o tentă simbolică de ritual, asumându-și deliberat riscul unor vulnerabilități. Din aceste motive și alte câteva, monografia *Marin Preda. Anii formării intelectuale (1929-1948)* se detașează autoritar în domeniul istoriei literare românești, de la condiția grafică de excepție, până la concepția analitică a autorului despre scriitorul emblematic pentru zona de sud, teleormăneană, Marin Preda, la care îl alătur și pe Zaharia Stancu și alte câteva nume reprezentative.

Stan V. Cristea rămâne istoricul literar-total, cu trimitere evidentă la scriitorul Marin Preda, din literatura română contemporană, dacă ar fi să iau în considerare faptul că a trudit, pe frontul arhivisticii, pentru ca să adune toate datele, cu toate detaliile, despre personalitatea și opera literară a marelui prozator, figură emblematică a literaturii și a culturii românești contemporane.

Am argumentele mele, susținute de acribia cercetărilor totale ale autorului, care își... acoperă și-și justifică considerațiile sale pertinente despre opera și personalitatea scriitorului Marin Preda, cu sute de pagini de Note bibliografice pentru fiecare dintre cele șapte capitole: Marin Preda, elev la Siliștea-Gumești (1929-1937); ...normalist la Abrud (1937-1938); ...normalist la Cristur (1938-1940); ...normalist la București (1940-1941); ...în anii debutului literar (1941-1943); ...în anii serviciului militar (1943-1945); ...în anii afirmării literare (1945-1948), completate de o Bibliografie cronologică selectivă și de un album cu *Documente, facsimile și fotografii*. Pentru fiecare dintre aceste capitole, neobositul și laboriosul cercetător are, la finalul paginilor, pe spații largi, cele mai năucitoare detalii bibliografice despre Marin Preda, cu o

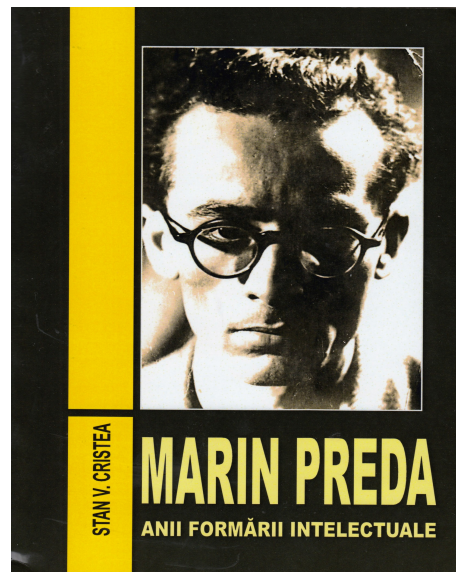
emblematică și originală postare, încât mă întreb dacă nu cumva Stan V. Cristea și-a anulat toate sâmbetele și duminicile ori concediile de odihnă, pentru ca să caute, să descopere și să înregistreze toate, absolut toate datele despre subiectul monografiei.

Bibliografia este năucitoare, presupune efort, potență selectivă a documentelor cercetate, răbdare și, mai ales, o meritorie atitudine de intelectual rasat, conștient de responsabilitatea asumată în analizele făcute. Stan V. Cristea are anvergura stilistică a unui artist plastic obișnuit să aibă în gând, în inimă și în țăria brațelor puterea de a ciopli în piatra Munților Carpați chipul emblematic al regelui dac, Decebal.

Stan V. Cristea beneficiază de o forță psihică, fizică și morală care-i potențează toate impulsurile creatoare și-i asigură calitatea de om de cultură, motivându-și de fiecare dată direcționarea tematică a lucrărilor sale, așa cum a făcut-o și în cazul acestei monografii: *Marin Preda este, dintre scriitorii reprezentativi ai literaturii române contemporane, cel asupra căruia critica literară a zăbovit poate cel mai mult, și înainte de 1990, dar și după, acum mai ales pentru a reevalua opera sa, în contextul postdecembrist, când și contestatarii au dat năvală, spre a-l acuza pe scriitor de compromisuri făcute cu fostul regim ori cine știe de ce alte vini, adesea gonfate pe te miri ce chestiuni nesemnificative sau închipuite.* (Argument, p. 5).

Urmează apoi, și tot în limitele unei serioase și competente maniere de lucru, lungul drum al organizării documentelor, care-i asigură biografului teleormănean analiza faptelor de viață, cărora le potențează stilistic amploarea, nuanțările, tonalitatea *Clavecinului bine temperat* din muzica preclasică a germanului J.S. Bach și cu *parfum* de cronicar, nu de Letopiset, ca la Grigore Ureche, Miron Costin sau Ion Neculce, ci de cronicar de spectacol teatral sau muzical.

Există, de pildă, în Notele lămuritoare (aproape jumătate din paginația volumului), o cantitate uriașă de muncă de... arhivar, cu o densitate și o intimitate biografică, cu mereu alte unghiuri, în care sunt surprinse mereu alte ipostaze umane: o listă a documentelor și a fotografiilor, care completează portretul marelui scriitor Marin Preda, fix 316, de la Actul de naștere al scriitorului la fotografia cu Joița Preda, mama scriitorului, Tudor Călărășu, tatăl; Paraschiv și Nilă, frații mai mari; Gheorghe și Florea Călărășu, Ilinca și Ion Baltac, în anii colectivizării;

Marin Preda și rudele sale din Siliștea-Gumești; Biserica și Primăria, casa Guichii și a lui Parizianu; Bălosu, Valache, Țugurlan și soția sa, Toroican, Dinu Vasilescu, Cocoșilă, Dumitru lui Nae, Isosică și soția sa, învățătorii, mulți colegi de școală etc., etc.

Alte secvențe foto oferă chipul lui Marin Preda, în toamna lui 1941 (poziția 138), și chipurile unor colegi de-ai săi: Geo Dumitrescu, Miron Radu Paraschivescu, Ion Caraion; altele fac trimiteri spre Liviu Rebreanu și Mihail Sadoveanu, dar și spre contemporanii săi: Zaharia Stancu, Ion Călugăru, Mihail Novicov, Geo Bogza, Petru Dumitriu, Ov. S. Crohmălniceanu, Eugen Jebeleanu...

Stan V. Cristea este, uneori, un biograf și, mai ales, un istoric literar... *cârcotaș*(!), în limitele semantice ale unei admirații nedisimulate pentru eroul cărții sale, marele prozator Marin Preda, pentru că nu lipsesc din toate analizele sale, tocmai nuanțele afective ale șugubățului *arțag* teleormănean, pe care doar ironia acidă a *juveților* celebrului Amza Pellea o mai pot egala!

Monografia *Marin Preda. Anii formării intelectuale* rămâne, însă, o carte frumoasă, din perspectiva componentelor tipografice, competitivă editorial și foarte valoroasă în domeniul istoriografiei literare românești, scrisă cu talent și dăruire de un împătimit istoric literar, pre numele său, Stan V. Cristea.

Proiectul național de scriere creativă **FANTEZII LITERARE, Ediția I**

Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila desfășoară în perioada ianuarie – noiembrie 2020 Proiectul național de scriere creativă **FANTEZII LITERARE**, aflat la prima ediție. Acesta presupune colaborarea între bibliotecile publice din țară pentru identificarea și valorificarea potențialului creator în domeniul prozei al elevilor cu vârste cuprinse între 13 și 19 ani.

Totodată scopul acestui demers este acela de a intensifica activitățile de scriere creativă în cadrul bibliotecilor publice și de a dezvolta abilitățile bibliotecarilor în coordonarea acestui tip de ateliere.

Proiectul cuprinde două etape, prima constând în încheierea de parteneriate între Biblioteca Județeană Brăila și alte biblioteci publice interesate. Pe durata semestrului II al anului școlar, în perioada februarie – iunie 2020 vor fi organizate Ateliere de scriere creativă, coordonate de bibliotecari, la nivelul fiecărei instituții participante. La începutul lunii iunie, fiecare bibliotecă va selecta între 1 și 5 texte literare produse în cadrul Atelierului propriu, care le va trimite bibliotecii organizatoare.

Etapa a II-a vizează organizarea Concursului național de proză scurtă **FANTEZII LITERARE**, fără tematică impusă și fără costuri de participare, în cadrul căruia lucrările selectate bibliotecarii coordonatori vor fi evaluate de un juriu de specialitate, iar cele care vor acumula cele mai multe puncte vor fi premiate. În ordinea punctajului obținut, lucrările vor fi publicate într-o antologie realizată la editura *Proilavia* a Bibliotecii Județene *Panait Istrati* Brăila, volumul urmând să fie distribuit bibliotecilor partenere și autorilor textelor literare.

Reprezentanții juriului nu provin din cadrul instituției organizatoare, fiind persoane familiarizate cu domeniul literaturii. În luna noiembrie 2020, la Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila, va avea loc festivitatea de premiere și lansarea antologiei de texte literare. Vor fi acordate două mențiuni și premiile III, II, I, în funcție de punctajul obținut de fiecare text în parte. Detaliile legate de valoarea premiilor vor fi anunțate public în timp util.

Coordonatorii proiectului sunt Roxana Neagu și Teodora Soare din cadrul bibliotecii brăilene.

Regulamentul și etapele integrale ale Proiectului național de scriere creativă **FANTEZII LITERARE** se regăsesc pe site-ul Bibliotecii Județene *Panait Istrati* Brăila la adresa:
<https://www.bjbraila.ro/event/proiect-national-de-scriere-creativa-fantezii-literare>.

Elevii pasionați de arta scrisului, sunt așteptați la Atelierul de scriere creativă, organizat la Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila. Întâlnirile vor avea loc săptămânal, în perioada februarie – iunie 2020, timp în care participanții își vor dezvolta abilitățile creative și vor redacta texte în vederea participării la Concursul național de proză scurtă **FANTEZII LITERARE**.

Înscrieri la numerele de telefon: 0766653978 Roxana Neagu și 0740203876 Teodora Soare sau pe adresele de e-mail: teodora_soare@bjbraila.ro și roxana_neagu@bjbraila.ro.

Prima întâlnire a participanților la Atelierul de scriere creativă va avea loc în perioada 27 – 31 ianuarie 2020. Activitatea Proiectului poate fi urmărită pe Grupul public de pe Facebook: *Fantezii literare [1]*.

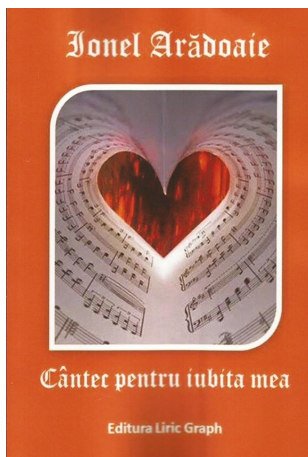
Trenuri și otravă

Bolnav de trenuri în gări suferinde, / Cu despărțiri ce plâng, pe peron, / În sufletul meu calea ferată se-ntinde/ Și inima mea-i-un felinar la canton. (Bolnav de drum)

Ești toată-un murmur violet / Și-mi curgi în suflet ca un vin, //...// La tine-n brațe mă topesc, / Ca și-o otravă-ți intru-n vene //... (Cântec pentru iubita mea)

Mai întâi fiind bolnav de drum, bolnav de trenuri și de altele pe care nu le mai detaliem aici, mai puțin desigur de poezie, autorul versifică parcă pentru un oracol de final de liceu industrial. Văzând pesemne nivelul poeziei sale iubita devine un murmur violet. O înțelegem pe deplin. Apoi poetul îi invadează venele precum o otravă! Cum ar spune conul Caragiale ...*scrie adânc!* Păcat de draga iubită care astfel s-a văzut nevoită la atâtea sacrificii pentru bietul poet și poezia sa. Așteptăm cu înfrigurare volumele următoare dedicate desigur tirurilor, automobilelor, tractoarelor, buldozerelor și alor lighioane care mai circulă pe străzile localității.

Ionel Arăboiaie, *Cântec pentru iubita mea*, Făurei, ed. *Liric Graph*, 2019

Poezia apare inconștient?

femeia de la ora cinci/ aduce hrană pentru pisici/ lângă roți de mașini parcate/ se gudură femeia pisicilor/ târăște în picioare/ espadrile din coșul catolic al carității/ pisicile ling mâna generoasă a femeii generoase/ mașinile se pun în mișcare pline de femei/ printre femei/ la ora cinci .

Avem o poezie dedicată pisicilor? Să punem celebra întrebare – Ce a vrut să spună poetul? Avem un răspuns conștient? Probabil că nu. Altfel pisicile nu lingeau *mâna generoasă a femeii generoase*. Am înțeles din prima! Era generoasă! Dădea de mâncare pisicilor la ora cinci! Așa și? Unde este poezia fie ea și *conștientă*? O fi vrut autoarea să apară poezia din afirmațiile de mai sus în mod inconștient?

Cică nu se mai citește poezie zic unii critici literari. Dar ei când citesc astfel de creații, eu cred mai mult incoștiente decât conștiente, de ce nu pun un mare NU în dreptul lor? Se primesc astfel de grafomani direct în marea familie a Uniunii Scriitorilor din România! Și ne mai mirăm că literatura română nu există în Uniunea Europeană...

Eliza Macadan, *Transcripturi din conștient*, Cluj-Napoca, ed. *Eikon*, 2011

Matematică literară

Motto: *Ca și în geometrie, înțeleg prin poezie o anumită simbolică pentru reprezentarea formelor posibile de existență... Pentru mine poezia este o prelungire a geometriei, așa că, rămânând poet, n-am părăsit niciodată domeniul divin al geometriei.*

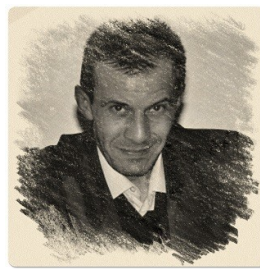
Ion Barbu

când valul slovei
scaldă țărmaș retinei,
cuvintele
compun și descompun
lumina gândului
într-un necuprins curcubeu de sensuri,
o funcție grafică,
vie,
matematică...

sunt simboluri vii
și simboluri inerte,
putem demonstra cu exemple concrete:

$F : R \rightarrow R;$

$F : GÂND \rightarrow CUVÂNT...$

Alexandru Costin TUDOR

Sclavia cuvintelor

Sunt sclavul cuvintelor..
și, pentru timpul prezent
este suficient...

Dacă civilizația umană
ar fi...
ar fi o civilizație evoluată,
de telepați
visători arzând printre stele...
atunci...

Atunci cum am *scrie*
Poezie?

Fetița satului

Ecaterinei

Eu pictez și ascult povești
Mama este mândră tare
În grădina mea de vise
Am sădit un zmeu și o floare!

Puișorii mei pufoși
Mă așteaptă răbdători
Să le dau grăunțe, apă
Și o-mbrățișare-n zori!

Chiar de fulgeră sau plouă
Mie nu îmi este frică!
Buni m-a-nvățat să spun
Câte-o rugăciune mică!!

Vai ce lume minunată
Vreau să fiu copil mereu!
Am uitat să mă prezint:
Mă numesc Ecaterina
și tot satul e al meu!!

Alexandru HALUPA

Dintr-un sâmbure de lună

se închină Teodorei

Dintr-un sâmbure de lună
Și un dor așa de-odată
M-am născut și eu pe lume
O fetiță alintată!

Și mi-s dragi florile toate
Și pisoii îmi sunt dragi
Îngerașii stau la rând să-mi facă,
Dulci gropițe în obraji!!

Mă mândresc cu ia mea
Și cu o trăistuță veche
N-am cercei. Chem primăvara
Să m-alinte la ureche!!

Dintr-un dor așa de-odată
Dintr-un sâmbure de lună
M-am născut și eu o fată
Care-așteaptă o cunună!!

Mihai VINTILĂ

Mușcând din vers

Virgil Andronescu se înscrie în lunga listă a scriitorilor neliniștiți pe care versul îi roade până când țipă de poezie. Până acum scrierile sale se conturau într-un univers negru unde sinuciderea și mormântul erau la ordinea zilei. În acest volum am văzut o lumină. Ea vine din credință și îi schimbă rostul întunericului în care trăiește. Putem spune că acum are un scop și anume acela de a-și descoperi propria mântuire, prin vers, prin poezie.

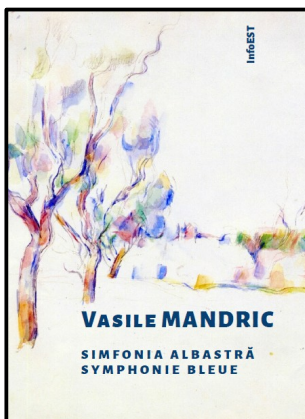
Se luptă cu iubirea, latră și scuipă la realitățile zilei, se revoltă în fața nedreptăților dar într-un final recunoaște că totul nu este decât o haină îmbrăcată pentru a-l duce cât mai aproape de Dumnezeu. Sufletul său zbuciumat are nevoie de o certitudine, de un punct de reper pentru a purta în jurul lui revolta zilei ca pe o mantie de supererou.

Poezia lui Virgil Andronescu intră puternic în confesiv pentru a-și aduna materia primă. Vedem o acumulare a trăirilor care explodează apoi în vers. Poetul plutește parcă în propriul univers, ascuns și poate paralel cu al nostru iar poeziile sale sunt punți spre realitate.

Semne și cuie este un volum matur. Este scris cu durere și frondă. Se vrea a fi în acea direcție a poeziei pulsatorii despre care vorbea Nichita Stănescu. Eu zic că Virgil a dus negrul mult mai departe decât poetul metaforei umane și i-a creat nuanțe. Avem construită în acest volum o întreagă paletă de negru care dă prospețime versului.

Virgil Andronescu nu scrie poezie ci o trăiește într-un curcubeu din universul întunecat.

Simfonia destinului

Simfonia este pentru Vasile Mandric doar un pretext, o formă de care se folosește. Dacă te uiți mai atent la această metodă vei observa că în fapt nu face altceva decât să ascundă unui ochi neinstruit și unei minți nepătrunzătoare adevărurile dure ale vieții. El reușește să zugrăvească problematica de viață albastră a perioadei finalului de socialism în România.

De ce albastră? Pornind de la Heine care face o corelație între floarea albastră și destinul osândiților, viața albastră este viața celor prinși într-un sistem totalitar unde de ură *strigăm Uraaa/ până ni-se-negrește/ cerul gurii* (p.56).

(continutare în pagina 20)

(urmare din pagina 19)

Simfonia albastră este o construcție pe o metrică muzicală. Pentru cei care sunt familiarizați, simfonia clasică este structurată în patru părți. Prima și ultima sunt mai rapide, a doua este lentă iar a treia, cea mai scurtă de altfel, este doar o mică pulsație. Vasile Mandric ne spune prin versurile sale că în România acelor ani comunismul intrase în ultima sa parte, într-un tempo vivace care ducea spre sfârșitul sigur. Acum știm că a avut dreptate și mult curaj de a o spune atunci. A făcut-o direct vorbind de *preoți blestemați /deghizați în Atei /cu studii de teologie marxistă (p.20) dar și indirect când spunea văd adevărul albastru / roșul rămâne aici (p.37).*

Construcțiile sale sunt îmbibate de comparații, de personificări și de metafore. Se vede între *teribilizii copii ai Nimicului și este conștient că liniștea doarme cu somnifere (p.15).* Trage concluzii demne de *un viitor de ocaș ideile-s inapte/ de zbor, de dor, de zbucium/ și visare (p.33)* și se referă la aparatnicii comuniști ca fiind *strecurători de apă chioară și scribii de lozinci parfumate (p.37).*

În această luptă inegală își ia aliați. Unii sunt simpli muritori precum Enescu, vezi *Simfonia Tăcută și Simfonia Mută* sau Mircea Dinescu, vezi *Simfonia 13* iar alții sunt dincolo de vremuri precum Timpul. De multe ori scrie pentru că *secolul acesta războinic a ajuns în etate (p.24)* și o schimbare trebuia să se facă.

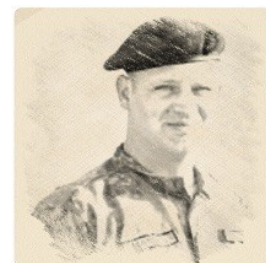
Așa cum George Gershwin a reușit să îmbine în a sa *Rhapsody în blue* jazzul simfonic cu muzica ușoară tot astfel Vasile Mandric îmbină revolta intelectualului cu poezia.

Simfonia albastră este o revoltă a unui om instruit față de prostia, micimea și incultura unui regim care chipurile pune înaintea de toate omul și nevoile lui.

Dacă acest volum ar fi apărut printr-o minune atunci multe destine s-ar fi schimbat!
Simfonia albastră este simfonia unui destin poetic.

Muzeul dorului

Eu, ca român, am fost gândit de Dumnezeu încă de la început.
Doinele care mă neliniștesc în aceeași măsură îmi sunt și mângâiere.
Sunt un colecționar de pixuri, brazii mă recunosc după fierbințeala sângelui,
umblu cu ochii închiși pe orice potecă și nu mă rătăcesc.
La altarul meu fluid și luminos am adus ca ofrandă un frate și
de-atunci simt brațele Dunării ca pe-o Sfântă Treime!

Alexandru HALUPA

Lângă crucile eroilor am învățat o altfel de istorie, casele memoriale mi-au devenit Acasă, sufletele statuilor mă strigă pe nume... pâinea sărută mâna mamei și mâna mamei adoarme în visul meu.

Poată că într-adevăr *dacă avem un Colosseum al nostru* am fi lăsat caprele să pască acolo că nu spre amuzament ne-a fost vărsarea de sânge și săbiile le-am scos din teacă siliți de nedreptățile ce ni se întâmplau. Lăcomia dușmanilor ne-a trasat tratatele și-am rămas să ne înecăm plânsul în plâns prin bordeie și biserici sărăcicioase.

Am muncit un pământ care nu mai era al nostru, știam de niște frați din același timp despărțiți de apă: Prut, ne-a intrat crivățul și războiul în bătațură, am cules struguri cu botnița la gură... deși în ochii noștri se desfășurau toate basmele...

Când răsfoiesc bărbile domnitorilor mă umplu de amărăciune și totuși invoc ca demnitatea și curajul lor să mai ajungă până la mine, până la noi cei care încă frământăm țărâna deznădejdiei în pumni!

Toate acestea le scriu de lângă Muzeul Dorului unde o țărancă s-a îndreptat de șale și cu cobilița pe umăr pleacă iar la izvoarele de apă vie...

Ave Petrea! Ai tot *Dreptul la echilibru*, chiar ești obligat, poet fiind.

Virgil ANDRONESCU

A.V. Petrea face o incursiune într-o geo-poetică, pe care- dacă m-aș grăbi cu concluziile, aș numi-o mai ca fiind un soi de geo-politică. Dacă acest volum nu ar fi unul de poezie și dacă autorul nu ne-ar primi încă de pe prima copertă cocoțat pe o stancă, undeva la mal de imensitate, și dacă n-ar ține în mână, nonșalant, o sticlă din care sigur bea, nu aș mai crede în echilibru și în dreptul nostru, al fiecăruia, la acesta. Și nu-i nimic rău în asta deoarece poezii își arogă singuri și în felul lor *Dreptul la echilibru*. Probabil că echilibrul visării sale poetice vine și din ideea că *Plictiseala* nu va constitui niciodată o infracțiune și de aceea o cultivă intens și, chiar, binemeritat. Itinerariul poetic și-l începe ca pe o joacă de-a istoria prin amintiri de la Revoluția Franceză și de la imaginarul că autostrada ce duce de la ornitorinc la frustrările ce anunță... primăvara pragheză. *Evoluția și revoluția* - de la acest tip de poezie la romanul experimental, în închipuirea autorului, devin doar minuni, farse, comete, fraze din subconstient (al lui personal și cel colectiv) deghizate în profeții, spectacole de circ ultratehnologizate. Și tot ceea ce-mi rămâne de făcut este trecerea prin tot ce va place senzațiilor de moment ale fantomei plămădită din aburii fricoși ai rendez-vous-urilor noastre (*probabil că evaporat din sticlă* - precum duhul făcător de minuni). Simplific, într-o încercare disperată de a prezenta fenomenul complexe exprimări textualist-poetice a pseudonimului A.V. Petrea, în speranța unei reușite.

Discursul poetic nu este deloc metaforic, ci numai aluziv și combate adânc importante teme cotidian-istorice, cum ar fi: *secolul XXI care trecea fără ceva deosebit și în care războaiele țineau câteva nanosecunde, prefăcându-se în spațiu fără planete și se pierdeau/.../ în părul tău de culoarea portocalei*. La un moment dat, unul de absolută sinceritate poetică, A.V. Petrea se confesează propriului eu și lumii întregi: *Tot ce iubesc am omorât mai înainte,/ tocmai că am fost doar un om/și am ținut la drumul cel mai lung, cel/mai obraznic dintre creier și buze*. Tocmai luciditatea unei viziuni asupra iubirii ni-l descoperă pe poet, care pe întreg parcursul acestui volum ne călătorește printr-o falsă geo-politică printr-o lume nebună, însă *atât de atentă cu/ detaliile, încât pare desprinsă din toanele/piramidelor născute de encefaluri/care nu mai sunt*.

Un altfel de Transhumanță, una a teatrului absurd, ce are *Două logici* diferite, descriind o *singură lume de/iubit,/ și nimic mai mult...* *Capul meu plutitor profetește indiscret/între oglinzi sentimentale și fără contur mă readuce la imaginea de pe prima copertă și-o iau drept pretext pentru o altfel de tipologie boemă înfățișată de poetul pentru care vorbele-s ciume cu soare la apus: Și în infern voi scrie poeme întinse/prin piper,/dar le voi trimite prin urlete!* (vorbind cu Zei uitați).

Autorul face analize psihologice și/volume de haiku, pentru că *Doamne-Doamne* îi dăduse în concesiune harul de-a folosi *Iarba* ca (*un alt pretext/pentru joaca cea dintâi,/o Cină cea de taină zgârcită*). A.V. Petrea trece prin *Tunelul savant* care ține cât un poem întins pe trei pagini și jumătate în care deodată începuse să tune, iar el credea că timpul își suspendă oițele din horcăitul ce sperie până și o operă ca a lui Newton.

(continuare în pagina 22)

(urmare din pagina 21)

Poezia contemporană din *Dreptul la echilibru* este una care clar îl individualizează pe autor, dincolo de expresivitate, de sentimente, de atitudinea față de prozodie, accesul sau lipsa lui la un anume tip de estetică, toate acestea ori lipsa lor le întâlnim și la mulți alți poeți ai timpurilor noastre. Timpul după Revoluția din 1989, pentru că tot face apel poetul la conceptele de revoluție și evoluție, a adus pe piața literaturii poeziei românești mulțimi de poeți și ne-poeți care și-au asumat textualismul ca formă a poeziei, deși mulți dintre aceștia formulează conținuturi la fel de textualiste. Poemele: *Intimitate mobilă, Păsări și sfinți, Tablou, Ciobane, vine Crăciunul!, Războiul din Vietnam, Revoluția culturală, Căutări vasale, Declarație fără chimie,, Geneză la pătrat (în care până și/Dumnezeii din mințile noastre/se vorbesc pe la spate), Vârsta de mercur a iubirii, Elegie pentru un corcoduș și Veșnicul an care vine ș.a.*, toate în aceeași notă a discursului despre o geo-politică a poeziei, curg ca fluvii molcome ce inund plictisitor.

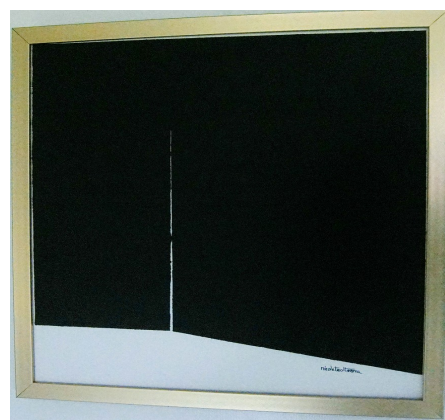
Poeziile: *Biserica goală (Religie îi facem, furăm tămâie/ca să trăim, clefăim cântece/pentru a putea bea dintr-un/izvor prea cunoscut în urechile/și nasurile zeilor plictisiți), Sărbătoare (Însă, te rog, pregătește o carte în loc/ de pâine!), Tablou (Fă copii!/Hrănește-I cu citate/de moment, care/aparent dau minții antrenament. Trimite-i în viață, unde/filosofia de doi bani se completează/cu bucăți de gheață./Și ce vor face cu citatele alea?),* sunt creațiile poetice care atrag pozitiv atenția.

A.V. Petrea e un poet care merită citit, volumul de față (*Dreptul la echilibru*, apărut în condiții grafice excepționale la editura *InfoEST* din comuna Siliștea, județul Brăila) nu este chiar unul la trecerea graniței de la textualism la post-textualism, A.V. Petrea nu ia în serios și în totalitate mizerabila întrebare *Ce a vrut să spună poetul?* și chiar lasă o părticică de taină poetică spre dezlegarea și înțelegerea cititorului.

Ave Petrea! Ai tot *Dreptul la echilibru*, chiar ești obligat, poet fiind.

Radu Pencea

Nicoleta Olteanu

Traian Țamuris

Viețile scrisului

George APOSTOIU

O operă literară trăiește în timp prin propria ei valoare. Acest adevăr nu exclude suferința ei în confruntarea cu evoluțiile produse de preferințe, modă, curente, școli. Ce ne mai spune astăzi clasicismul? Dar romantismul? Dar realismul? Singurul curent, realismul socialist, care a devastat timp de două decenii cultura românească, a dispărut, cauza acestei fericite pierderi fiind impunerea lui politică din afară. În artă nu se proclamă, nu se dictează. Clasicismul, romantismul sau realismul, în proporții diferite, au asigurat identitate culturii românești. Pentru contemporani, mesajul acestora stăruie prin concursul unor factori precum nevoia de continuitate fixată îndeobște în tradiție. Un scriitor de care ne amintim din când în când, Ion Pillat, în rafinatele lui studii, urmărește în istoria literaturii - universală sau românească - legătura între tradiție și modernitate. Citindu-l, descoperim că viața scrisului nu depinde de capricii. Prestigiul unei opere se restabilește în timp. Celor grăbiți să recurgă la revizuirea istoriei literaturii (în sensul amendării unor scriitori sau a operelor acestora) le ofer, în paralel, răspunsul istoricului literar italian De Sanctis care ne trimite la efectul neașteptat și surprinzător al mesajului unei opere literare. Pornind de la lamentațiile lui Leopardi pe ruinele gloriei romane, De Sanctis consideră că tocmai dezamăgirea poetului romantic face cu adevărat gloria de prețuit. Aceeași idee o găsim și în conferința lui Ion Pillat, ținută în 1916, Dimitrie Bolintineanu și trecutul nostru.

Este astăzi gloria trecutului o temă a scriitorului? Nu ar fi primul dintre răspunsuri și, probabil, nici cel mai corect. Omul modern trăiește acut dezordinea timpului, așa încât reintrarea scriitorilor în actualitate rămâne o treabă a culturii naționale în orizonturi mai largi. Ce păstrăm, ce uităm din clasicism, romantism, realism, modernism, post-modernism? Pentru că trebuie să păstrăm, în ciuda preferințelor, tentațiilor sau seducției noului. Și, evident, suntem constrânși să renunțăm, sita discernământului funcționează oriunde. Ceea ce ni se pare ajunge în timp sub lupa realității.

În Sărmanul Dionis, Eminescu ne oferă o imagine posibilă a înțelegerii alterate a realității:...și tot astfel, dacă închid un ochi, văd mâna mea mai mică decât cu amândoi. De aș avea trei ochi, aș vedea-o și mai mare și cu cât mai mulți ochi aș avea, cu atâta lucrurile toate dimprejurul meu ar părea mai mari. Mai mulți ochi nu creează o imagine mai exactă, ci o altă imagine, ceea ce impune reșezarea reperelor. Literatura are trei ochi, poate chiar mai mulți (cum i-ar fi plăcut sărmanului călugăr Dionis să creadă), care îl ajută pe scriitor să vadă împrejurul lui frumosul cu mult mai frumos, idealul cu mult mai aproape, iar realul nu altceva decât real.

Întoarcerea scriitorilor - pe nedrept uitați - în actualitate ar merita să se bucure de un efort constructiv constant. Obiectivitatea nu este posibilă, se înțelege, dar așa cum injustiția costă, subiectivismul în literatură face ravagii. Suntem bucuroși să constatăm că scriitorii care s-au realizat într-o altă cultură - Eliade, Ionescu, Cioran (nu sunt singurii!) - dau vizibilitate înălțimii culturii românești.

Dar, a devenit obositor recursul restrictiv - mai ales în discursurile oficiale - doar la acești trei importanți scriitori pentru că, într-un anumit fel, au fost integrați în cultura franceză. În cuprinsul civilizației noastre există și alți scriitori formați într-o altă cultură, dar realizați în cea națională. Ion Pillat este unul dintre aceștia.

(continuare în pagina 24)

(urmare din pagina 21)

Meritele lui sunt importante: scrie despre Bolintineanu, Macedonski, Duiliu Zamfirescu, Anton Pann, Dinicu Golescu, Octavian Goga; el tradiționalistul, are studii de o evidentă modernitate despre Goethe, Ronsard, La Fontaine, Francis Jammes, Yeats, Valéry și Rilke, despre Divina comedie și tragedia raciniană, despre Cervantes și spiritul mediteranean, despre poezie și plastică, traduce din literatura universală în românește.

Ce mai spun astăzi omului modern, cu o *educație sentimentală* nouă, hăituit de timp, grecii antici sau romanticii, ca să folosesc o expresie a lui Pillat? O anchetă făcută de francezi în privința interesului pentru literatură a scos la iveală – nu chiar surprinzător! – o indiferență evidentă pentru scriitorii intrați în istorie. Hugo, Musset, Vigny, Lamartine nu mai stârnesc același interes ca cel pe care l-au avut contemporanii pentru opera lor. Răspunsurile sunt diferite și, evident, multe dintre acestea subiective. Unul mi-a atras atenția pentru pledoaria inclusivă în favoarea obiectivității: păstrați-i pe clasici în primul rând în manualele școlare.

Nevoia de clasici este permanentă, ține de valoarea estetică, de mesajul umanist, de puterea de a însuflă sau de a mântui. În prefața la Opere 1929-1944 vol. 5, (Editura Eminescu, 1990), Mircea Martin, referindu-se la studiile lui Pillat despre Valéry și Rilke, are o remarcă peste care nu putem trece cu ușurință: *este regretabil că aceste studii nu au fost semnalate și popularizate de critică*. Iată un semnal dat de un universitar asupra pericolului de a ne cantona într-o viziune limitată. Să ne întrebăm mai frecvent ce s-ar întâmpla dacă școala și-ar schimba menirea și nu ar mai fi depozitarul tezaurului literar, cultural și istoric? Orice preocupare privind reforma învățământului trebuie să pornească de la răspunsul la această întrebare.

În cultura română, în artă în general, au existat rebeliuni și trebuie să fim mulțumiți că acestea s-au produs. Artiștii răzvrățiți au schimbat, au înnoit. Mă refer la cei care așează lumea într-un decor nou, alungă banalitatea sau, dacă nu, o fac mai puțin vizibilă. O carte afurisită nu este una de neglijat, modernitatea nu neagă tradiția, ci o continuă. Tradiția nu intră în conflict cu modernitatea decât în cazul revoltaților fără cauză. Preferințele conceptuale sau estetice, atât de diferite de la un autor la altul, au avantajul de a ocupa prim-planul doar prin valoare. Măria sa, lectorul, rămâne stăpân să o descopere. Astfel înțeles drumul literaturii, al artei, ne putem feri de capcanele unei critici voluntare sau ale injustiției orientărilor critice fixate după ceasul primăriei.

Criteriul estetic, fără să fie singurul, este cel mai sigur garant în evaluarea critică; preferințele individuale sunt satisfăcute de forța originalității. Ca scriitor sau filozof, Cioran nu poate fi comparat cu nimeni; îl prețuim pentru originalitatea lui și nu ne punem întrebarea dacă are dreptate în raport cu adevărul nostru.

Să revenim la însemnătatea lui Ion Pillat și să spunem că tradiționalismul – pe care el l-a cultivat – nu merită să fie expedit într-un muzeu nefrecventabil. Este una dintre manifestările artistice care asigură legături subtile în devenirea culturii. Există, nici nu se poate altfel, doctrine, atitudini în literatura contemporană, așa cum au existat dintotdeauna. Rămâne de văzut în ce măsură excesul ideologic (sau politic) le interferează în detrimentul esteticului. În prezența frumosului, în cămara timpului, bogată și ademenitoare, ființa umană este ferită de neliniști. Tradiționalismul este, cu preponderență, un spațiu al frumosului. Culorile, sunetele, miresmele rămân neschimbate în curgerea lor prin veacuri. Intelectual cu studii la celebrul liceu parizian Henri IV și la Sorbona, Pillat rămâne unul dintre reperaile noastre generoase în înțelegerea lumii scrisei.

Re-lectura are avantajul estompării preferințelor sau, în unele cazuri, a pasiunilor intelectuale.

Radu Pencea

Lume, lume, iată calea!

În arderea sa continuă, artistul ajunge să trăiască sentimentul că de fapt el a trăit pentru ceilalți, că mereu și mereu s-a raportat la opinia, la cum va fi recepționat de ceilalți și nu cum și-l imaginează, cum îl simt ei, ci așa cum este el, așa cum vrea el să fie, să-i perceapă ceilalți mesajul, trăirea, starea pe care el o transmite. Artistul constată uneori prea târziu că a fost rob într-o sclavie orientată numai spre ceilalți, ori rob al unor procedee însușite, exersate, verificate și că de fapt și celei mai intime îndrăzneli, trăiri și gânduri și le-a autocenzurat forțat de grija permanentă a reacției celorlalți.

E bine, e rău?! Tocmai aceasta este problema că nu știe, că nu știm, pe el îl mână doar elanul de a crea, de a descoperii, de a se modela și descoperi în raport cu ceea ce face. Preocupat permanent de șlefuirea mijloacelor de expresie, artistul se izolează în atelier ori la masa de scris, în lumea muncii sale, se rupe de cotidianul, repetabilul, banalul care lui nu-i mai spune nimic, nu-l cunoaște, nu vrea să-l cunoască, dar nici nu-i simte lipsa pentru că efortul de a se cunoaște, de a se împărtăși, de a veni spre ceilalți este prea mare. Dacă munca fizică îți stoarce sudoarea, munca cu sufletul te stoarce de zile și te face un ciudat printre ceilalți.

Pentru cei din jur starea artistului din care el se hrănește, se autodefinește, apare ca o îngâmfare, ca egoism, ca boemă, ca nebunie ori, că vezi Doamne- Așa face pe nebunul!, dar în fond este și el ca toată lumea.

Da, așa îi vor ceilalți- ca toată lumea! și adevărul este că artistul e ca toată lumea la un loc și încă ceva pe deasupra, pe acest ceva îl caută, îl crează, îl exacerbează și pentru el tremură că nu va fi citit, descoperit, trăit de consumatorul de artă (că de scârțari, scârțari pe hârtie și de domni pozari cu penelul e plină lumea și, mai nou, internetul!).

Artistul îi cuprinde pe toți dar nu așa cum sunt ori cum se vor ei, ci așa cum îi percepe, îi vrea, îi acceptă și le scuză existența banală, artistul.

Da, le scuză existența care pentru el e banală: toți vin, curg, se înmulțesc și pier fără a zice nimic- nici pentru ei, nici pentru ceilalți, nici pentru urmași; ei sunt ca să fie și pier pentru că altfel nu se poate, ei sunt realitatea din care artistul este exclus.

Hugo MĂRĂCINEANU

Dar și artistul dispare fizic- ca persoană materială, și totuși rămâne și trăiește prin trăirile celor care îi preiau operele, stările, ideile. Gândiți-vă câte patimi ați trăit ca Victor Hugo, ca Shakespeare, ca Shiler, ca Haine, ca Eminescu, Eliade, Coșbuc, câtă nebunie, forță și neputință emană spiralele de orange și roșu ale lui Van Gogh, ce mare-i patima luminii și a aurului la Rembrandt, calmul primitiv-echilibrat la Gaughen, frica, nebunia, întunecarea la Dostoevski, neliniștea și revolta lui Degas, Toulouse Lautrec, lucrurile cromatice infinite în irizări paradisiace ale impresionistilor, forța, cruzimea, ura, zgomotul șovismului.

Uite că artistul nu pier (chiar dacă a trăit înfometat, zdrențuros, neadulat), el rămâne să-și clocească însingurările din atelier în sufletele celor ce vin să pună sămânța de iluzie, îndrăzneală, revoltă și eroism în inimile celor ce vor, pot și știu să citească o operă de artă. Și atunci, tu cel neatins de harul divin (ori de blestemul de a crea) te-ai trezi iubind ca Petrarca, ca tânărul Wester, ca Luceafărul – nemuritorul limbii române, ca Meșterul Manole ziditor de viață pentru a crea credința și însăși viața.

Cu toate că vin și curg pe inima și cultura omului, că de unde nu e, nici Dumnezeu nu cere!, iată un motiv pentru care diriguitorii zilelor și fondurilor apreciază mai repede un artizan sau cârpaci, că, bașca, le mai și pică ceva.

Foamea e o stare cotidiană a însetatului de adevăr și n-are nevoie de diriguitori și ei simt asta și se pitesc în spatele unor manifestări efemere, cu cost barosan, și fără cine știe ce taine și absconsuri.

Dar nimic nu-i mai nou sub soare că măgarii ne dau lecții de canto, orbii ne apreciază culorile, mușii ne țin cursuri de morală și etică, că nu-i așa... avem democrație și suntem liberi să fim nimic!

O nouă Anuală de Plastică reușită

Virgil ANDRONESCU

La final de an 2019, Filiala Brăila a U.A.P. România a vernisat expoziția Salonului Anual al Artiștilor Plastici Brăileni la Centrul de Creație Brăila. U.A.P.R. Filiala Brăila a așezat pe simezele Galeriei de Artă lucrări de pictură, grafică, fotografie și ceramică. Ca și la celelalte ediții, publicul și artiștii brăileni au fost bucuroși de oaspeți veniți din celelalte filiale! De grafica superbului afiș s-a ocupat tânărul artist Sorin Cârștiuc. Lucrările au fost comentate de către plasticienii Gh. Mosorescu- președinte al Filialei și de Hugo Mărăcineanu- vice-președinte al U.A.P.R. Brăila.

Fiind prezent la toate manifestările U.A.P.R. Filiala Brăila ca simplu privitor am consemnat evenimentul și l-am dăruit publicului de pretutindeni. Pentru revista manifest Litera13 am obținut, din atelierul său, câteva opinii și aprecieri profesioniste de la maestrul Hugo Mărăcineanu:

Salonul Anual este o poartă ce închide un an de activitate și-l deschide pe următorul, așa ne-am propus, așa ne-a obișnuit minunatul și consecventul public. U.A.P. din România Filiala Brăila, singura asociație de artiști plastici profesioniști în urbea de la Dunăre și-a făcut un nume pe plan național și a deschis porțile pentru artiștii din București, Constanța, Ploiești, Buzău, Târgoviște, Galați, Târgu Mureș în schimbul de expoziții ori participări la Saloane Naționale și internaționale. Filiala Brăila se înscrie pe plan național cu Salonul de Plastică Mică la care anul acesta au participat 356 de artiști din țară și de peste hotare și a avut un larg ecou pe plan național. Membrii U.A.P.R. Filiala Brăila participă în cursul unui an la tabere naționale și internaționale și la Saloane organizate de alte filiale ale U.A.P.R din țară, ca de exemplu: Bienala Andreescu, Buzău; Lascăr Vorel de la Piatra Neamț; Saloanele Moldovei – Bacău-Chișinău; Gh. Pătrașcu de la Târgoviște, Saloanele de la Vâlcea, Arad, Alba Iulia și la manifestările din București- participări colective și expoziții personale.

Pe 5 decembrie 2019 s-a vernisat Salonul- în condiții de taină (doar jumătate din sală fiind luminată) și tot în taină a trecut fără ecoul unui catalog, a unor cronici de specialitate ori măcar să fie marcat de persoanele ce pretind că păstoresc viața culturală a Brăilei. Ioc, cum ar zice turcul! Taină, tăcere totală.

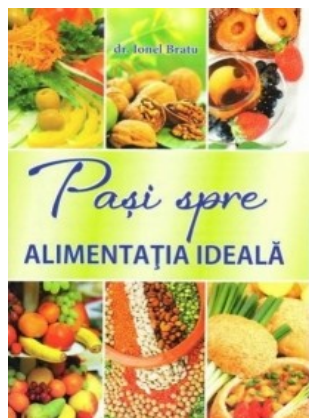
Lumea bună fiind prea cuprinsă de griji pentru sănătatea afacerilor, că nu-i așa: ce afacere e și arta în care artistul investește nu numai material dar mai ales spiritual și din care nu-iese nimic nici lui, nici altora ca să-l susțină. Prezența unui public, discuțiile și schimburile de experiență cu colegii, delectarea (de care nu au parte cei ce simt, știu și iubesc) în lumea mirifică a artelor plastice ne motivează să ducem mai departe o tradiție câștigată cu greu și plătită de mulți cu eforturi, sărăcie și chiar cu viața. Salonul a adunat pe simeze peste 30 de artiști ce ne-au dat ocazia să-i omagiem pe înaintașii care au zidit ceva, ca de exemplu: Naum N. Gh, Emilia Dumitrescu, Lungu Vespasian, Sorin Manolescu, Mișa Gavrilov, Gh. Catrava, Ion Gâță, Gigi Naum, Dondoș Constantin Boer, Zlăvog Ion, Valeriu Țugui, Cornel Cristina; aceștia fiind cei ce-au cedat, au sperat și au creat o tradiție- o lume a plasticii brăilene care pe noi ne obligă dar care e necunoscută celor ce au pretenția că ne cunosc. Cei de azi cred în menirea lor și din resursele ce le sunt la dispoziție mențin o activitate permanentă- cu 12-14 vernisaje anuale, oferind publicului nu pâine și circ ci suflet și frumusețe. Privitorule intră și te vei convinge că ei (aceiași după cum constați): Mariana Bogdan, Maricica Cârștiuc, Sorin Cârștiuc, Chiril – Victor Chiriloiu, Nela Constantinescu, Teodora Constantinescu, Ovidiu Dascălu, Angelica Deacu, Ana-Maria Dobre, Vasile Gaiță, Florentina Giol, Marilena Ioanid, Crenguța Corina Macarie, Maria Mădălina Mânzu, Hugo Mărăcineanu, Walter Mărăcineanu, Bogdan Mosorescu, Gheorghe Mosorescu, Paula Neagu, Nicoleta Olteanu, Veronica Olteanu, Radu Pencea, Paul Petrov, Potângă Svetlana, Cristian Radu, Ion Radu, Vasile Sarcă, Silviu Ioan Soare, Raluca Spătaru, Dennis Teodorescu, Marius Teodorescu, Traian Țamuris, Magdalena Voiculeț. Prezenți în viața artistică, nu din datorie, nu pentru câștig, ci din vocație și iubire de artă și de public!

(continuare și imagini în pagina 28)

Semnal

Virgil Andronescu,
Semne și cuie.
Siliștea-Brăila,
Ed. infoEST, 2019.

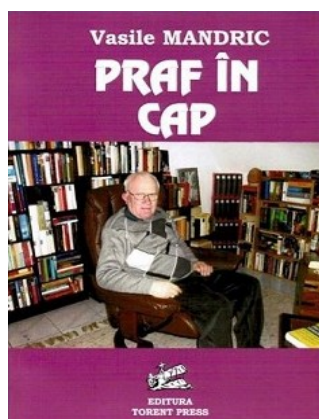
Ionel Bratu,
Pași spre alimentația ideală.
București,
Ed. Viață și Sănătate, 2019.

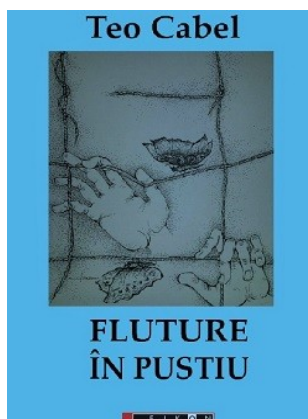
A.V. Petrea,
Dreptul la echilibru
Siliștea-Brăila,
Ed. InfoEST, 2019.

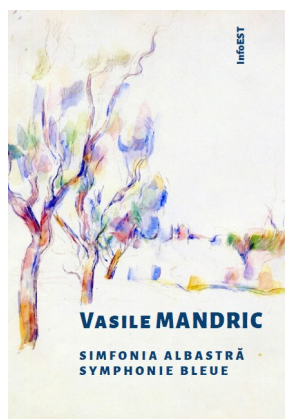
Tudorița Tarniță,
Haiku răstignit.
Siliștea-Brăila,
Ed. infoEST, 2019.

Vasile Mandric,
Praf în cap.
Brăila,
Ed. Torent Press, 2019

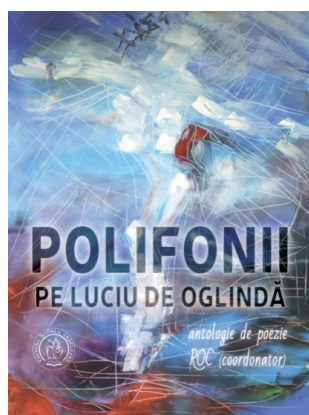
Teo Cabel,
Fluturi în pustiu.
București,
Ed. Eikon, 2019.

Vasile Mandric,
Simfonia albastră.
Siliștea-Brăila,
Ed. infoEST, 2020.

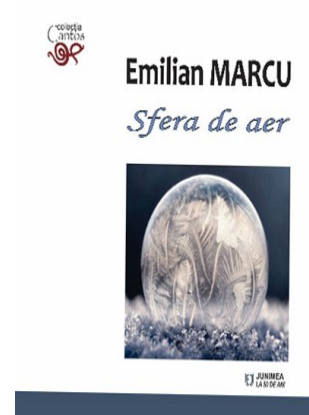
Antologie de texte literare,
Legende ascunse în valuri.
Brăila,
Ed. Proilavia, 2018.

Polifonii pe luci de oglindă
Cluj Napoca,
Ed. Șc. Ardeleană, 2019.

Cristian George Brebenel,
Mărturisirea și alte povestiri.
Iași,
Ed. Junimea, 2019.

Emilian Marcu,
Sfera de aer
Iași,
Ed. Junimea, 2019.

Cătălin Boghiu,
Săptămâna aberantă.
Iași,
Ed. Junimea, 2019.

(continutare din pagina 26)

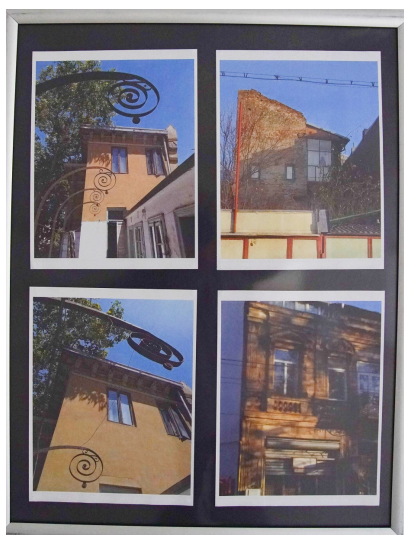
Ca de fiecare dată, spațioasa și primitoarea Sală de Expoziții a Centrului de Creație a fost populată din plin de iubitori de artă, colegi și prieteni ai artiștilor, scriitori, poeți și câțiva oameni de presă.

Gheorghe Mosorescu

Grafică afiș: Sorin Cârștiuc

Marinela Ioanid

Deniss Teodorescu

Ovidiu Dascălu

Nela Constantinescu

Walter Mărăcineanu

Hugo Mărăcineanu